

АНОТАЦІЯ

Пен Юй. Методика формування творчих умінь у майбутніх викладачів вокалу. – Кваліфікаційна наукова праця на правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 014 Середня освіта (Музичне мистецтво). – Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, 2021.

Зміст анотації

У дослідженні представлено теоретичне обґрунтування та запропоновано нове розв'язання проблеми формування в майбутніх викладачів вокалу творчих умінь. Актуалізовано проблему здатності здобувачів освітнього ступеня магістр до оволодіння творчими вміннями та їх застосування в майбутній вокально-фаховій діяльності.

Мета дослідження полягає в науковому обґрунтуванні та експериментальній перевірці методики формування в майбутніх викладачів вокалу творчих умінь.

Об'єкт дослідження – підготовка майбутніх викладачів вокалу до фахової діяльності.

Предмет дослідження – методика формування творчих умінь майбутніх викладачів вокалу в процесі здобуття вищої музично-педагогічної освіти.

У першому розділі роботи – «**Теоретичні засади формування творчих умінь майбутніх викладачів вокалу**» – здійснено аналіз науково-педагогічної літератури з визначення сутності поняття «творчі вміння» та специфіки їх прояву в мистецькій галузі, зокрема – у процесі підготовки майбутніх викладачів вокалу вищої школи.

Узагальнення даних філософії, загальної та музичної психології, мистецько-педагогічної літератури дозволило окреслити різновиди творчих проявів особистості – інтуїтивно-спонтанний і конструктивно-креативний,

ідеальний – духовний і матеріальний – практичний, а також своєрідність прояву творчих умінь у побутовій, науковій та художній сферах.

Визначено сутність поняття «творчість», під яким розуміється складний і багатогранний вид діяльності, наслідками якого стають нові матеріальні або духовні цінності загально-суспільного і суб'єктно-персонального значення; тим самим акцентується, що включення особистості в творчу діяльність впливає як на становлення особистісних рис суб'єкта творчої діяльності, так і на його соціокультурне оточення та, в певній мірі, на загальнолюдські цивілізаційні процеси.

Розглянуто сутність поняття «творчі уміння», під яким розуміється здатність особистості до успішного створення нових духовних або матеріальних продуктів своєрідними й оригінальними способами, що ґрунтуються на вільному володінні знаннями й навичками, креативністю і гнучкістю мислення в поєднанні з розвинутою інтуїцією, активністю уявлення й фантазії.

Уточнено уявлення щодо поняття «творчий розвиток особистості», під яким розуміється її здатність (жага, нестримна потреба) до постійного самовдосконалення своїх властивостей і дій, інтенція до винаходу власних, своєрідних й оригінальних способів діяльності, відкритість до інноваційно-перетворювальних процесів, здатність до комбінування відомих або винаходу нових рішень.

Особливу увагу надано питанням психологічної природи творчого процесу та якості його прояву в залежності від потребово-мотиваційних і ціннісних орієнтацій особистості, типу її нервової системи, темпераменту, психологічно-енергетичних ресурсів, інтенсивності духовного життя, включення в активні й різноманітні форми творчої діяльності.

Приділено увагу уточненню сутності понять: навички й уміння. Акцентується, що в уміннях імпліцитно, в «знятому виді» містяться навички й знання; натомість творчі уміння не зводяться до них і проявляються у здатності особистості до їх гнучкого й варіативного застосування, відповідно

ситуативним заданням і власним можливостям. Набуття цієї здатності означає перехід суб'єкта діяльності на більш високий рівень оволодіння накопиченими знаннями і навичками: їх поєднання з активною мисленнєвою діяльністю і творчою фантазією сприяє формуванню узагальнених уявлень, ідеальних образів, оволодінню здатністю до прогнозування, планування фахової діяльності, генерування нових ідей і винаходу способів їх реалізації.

Схарактеризовано особливості прояву творчості в діяльності художнього типу, зумовлені специфікою мистецтва як способом відображення об'єктивної реальності в почуттєво-інтелектуальній свідомості особистості та в створених нею унікальних художніх феноменах.

Розглянуто специфіку діяльності викладача вокалу, який має справу з художніми явищами, світом суб'єктивних почуттів, переживань, уявлень, із розмаїттям практичних дій умовно-рефлекторного та усвідомленого й алгоритмованого характеру, їх поєднанням з активним включенням власної художньої уяви й інтуїції.

Творчі вміння викладача вокалу охоплюють його здатність до особистісного й глибокого проникнення в сутність художнього замислу авторів вокальних творів та їх інтерпретації у виконавській, вербально-педагогічній і просвітницькій діяльності, до оволодіння методологічними й методичними засадами удосконалення вокально-виконавської підготовки майбутніх викладачів музичного мистецтва та їх варіативного застосування з врахуванням індивідуальних особливостей своїх вихованців, удосконалення власної фахової майстерності за рахунок освоєння актуальних науково-методичних здобутків та інформаційно-комунікативних засобів вокальної освіти, генерування власних методичних ідей та їх апробації в практичній діяльності.

Обґрунтовано структуру формування творчих умінь у майбутніх викладачів вокалу в єдності мотиваційно-творчого, аналітико-герменевтичного, виконавсько-інтерпретаційного, науково-методичного та фахово-діяльнісного компонентів.

У другому розділі роботи – «Теоретико-методичне забезпечення формування творчих умінь майбутніх викладачів вокалу» – обґрунтовано модель методики формування творчих умінь майбутніх викладачів вокалу, яка містить висвітлення методологічних підходів, педагогічних принципів, педагогічних умов і методів формування в майбутніх викладачів вокалу творчих умінь.

Методологічним підґрунтями дослідження визначено особистісно-персоналізований, герменевтичний і праксеологічний підходи. Особистісно-персоналізований підхід обрано з врахуванням того, що його реалізація забезпечує формування у викладача готовності сприймати свого вихованця як особистість, перетворювати процес навчання на спільну діяльність, наповнену художнім сенсом, на прояв ним власної індивідуальності, що дозволяє передати своїм вихованцям частинку свого таланту, надихати їх на шляху професійного розвитку й реалізації своїх творчих можливостей і досягнення визнання в соціумі.

Відзначено, що **особистісно-персоналізований підхід** має реалізуватися на засадах таких принципів, як студентоцентровано-творче спрямування вокально-освітнього процесу; особистісно-психологічна підтримка творчих проявів здобувачів; принцип компенсаторно-індивідуального регулювання процесу формування творчих умінь, а також принцип емерджентності, який розуміється як системний прояв творчої синергії учасників вокально-освітнього процесу, в результаті чого досягаються нові, більш високі результати в підготовці здобувачів до майбутньої фахової діяльності. Акцентовано, що цей ефект в художньо-творчому процесі виникає завдяки постійному творчо-пошуковому діалогу обох учасників освітнього процесу, «зараженні емоціями» та сумісному творчому натхненні, які стають джерелом яскравих емоційно-художніх проявів майбутнього фахівця, зльоту його фантазії, утворенню художніх асоціацій та породженню ідеальних музично-образних уявлень як еталону в реалізації творчих навичок у вокально-виконавському результаті.

Обрання методологічним підґрунтям дослідження герменевтичного підходу зумовлене тим, що одним із провідних напрямків формування творчих умінь майбутнього викладача вокалу є інтерпретація репертуару в різноманітних формах фахової діяльності – аналітико-пізнавальній, вокально-інтерпретаційній, педагогічно-спонукальній.

Важливими для реалізації герменевтичного підходу визнано впровадження принципів свідомого дотримання настанов концепції «герменевтичного кола» у вокально-освітньому процесі, який має спрямовувати увагу викладача на формування в магістрантів-вокалістів уявлення щодо необхідності постійно поглиблювати свої уявленні щодо художнього сенсу вокального твору, удосконалення навичок цілісного та диференційовано-вибіркового аналізу, постійного осмислення й збагачення особисто-унікального інваріанту інтерпретації свого репертуару, винаходу засобів його утілення у власній художньо-виконавській, педагогічно-спонукальній і вербально-просвітницькій практиці, а також принцип поетапного ускладнення систематизованих завдань герменевтичного спрямування.

Праксеологічний підхід дозволяє спрямовувати увагу викладача на застосування та засвоєння майбутніми фахівцями потрібних для їхньої фахової діяльності методів і технологій самостійної пошуково-творчої діяльності, набуття здатності до проектування, самоорганізації своєї професійної підготовки та удосконалення творчих умінь впродовж усього життєвого шляху.

Принципами впровадження настановних ідей праксеологічного підходу визначено: відповідність змісту формувально-творчого процесу вимогам сучасної практики викладання вокалу та його особистісно-прагматичної доцільності як передумови всебічної й гармонічної підготовки майбутніх викладачів вокалу до зазначених видів навчально-творчої діяльності, а також принцип міждисциплінарної координованості процесу формування різновекторних творчих умінь.

У розділі обґрунтовано педагогічні умови формування творчих умінь у майбутніх викладачів вокалу, а саме: забезпечення комфортно-творчого середовища у вокально-освітньому процесі; гармонізації інтуїтивно-цілісного та свідомо-алгоритмованого векторів опанування творчих умінь; актуалізації пропедевтично-апробаційної та педагогічно-практичної спрямованості процесу формування творчих умінь майбутніх викладачів вокалу.

Забезпечення комфортно-творчого середовища у вокально-освітньому процесі пов'язується з відповідністю змісту, форм і методів вокальної освіти меті навчання, дотриманням стилю спілкування й викладання, сприятливого для всебічного розвитку художньо-творчих здібностей і особистісних властивостей майбутніх фахівців, формування в них настанови на самовияв потенційних можливостей і психологічної готовності до оволодіння різноманітним форм творчої діяльності, потрібних викладачу вокалу.

З метою забезпечення цілеспрямованої гармонізації інтуїтивно-цілісного та свідомо-алгоритмованого векторів опанування майбутніми викладачами вокалу творчих умінь (друга педагогічна умова), визначено спільність та розбіжність у близьких за значенням поняттях креативності й творчої інтуїції, проаналізовано у співвідношення логічного й інтуїтивного у творчій діяльності та розглянуто способи досягнення їх інтегрованості й паритету в діяльності викладача вокалу вищої школи.

В обґрунтуванні третьої педагогічної умови враховувалось, що готовність до упередження педагогічних помилок, тобто – до їх пропедевтики дозволяє уникнути типових для викладачів–початківців недоліків у вокальному розвитку студентів. Відзначається, що набуття пропедевтичної компетентності потребує значного обсягу фундаментальних, узагальнено-фахових знань, аналізу типових для багатьох викладачів-початківців помилок, сформованості педагогічно-рефлексивної свідомості, здатності до самоаналізу й усвідомлення власного «вокально-фонаційного» відчуття як важливої засади встановлення міри доцільності/шкідливості застосованих інноваційних

приймів і методів формування співацьких навичок, володіння навичками діагностики й аналізу отриманих результатів.

У третьому розділі роботи – «Дослідно-експериментальна робота з формування в майбутніх викладачів вокалу творчих умінь» – представлено критеріально-діагностичний апарат. Для вимірювання рівнів сформованості творчих умінь за мотиваційно-творчим компонентом обрано творчомобілізаційний критерій з показниками: ступінь умотивованості до активного самовдосконалення особистісно-творчих якостей; міра активності й інтенсивності прояву творчої ініціативи; ступінь сформованості потреби до включення в різноманітні види творчої активності.

Другий критерій – пізнавально-пошуковий – дозволяв визначити рівні сформованості в магістрантів аналітико-герменевтичного компоненту за показниками: ступінь обізнаності в галузі історико-стилістичного становлення музичного й вокального мистецтва; міра володіння навичками цілісного та диференційованого аналізу вокальних творів; міра усвідомлення причинно-наслідувальних зв'язків між художньо-образним змістом і способами його вокально-виконавського відтворення.

Рівні сформованості в здобувачів творчих умінь за виконавсько-інтерпретаційним компонентом виявлялися за виконавсько-творчим критерієм з показниками: міра здатності розробляти інтерпретаційний концепт незнайомого вокального твору; міра готовності до варіативно-виконавського трактування вокального твору; міра володіння вокально-продуктивними формами діяльності.

Критерієм оцінювання рівнів сформованості науково-методичного компоненту творчих умінь було обрано методико-креативний критерій з показниками: здатність до адаптації й застосування інноваційних технологій в галузі вокальної освіти; здатність до висування гіпотез щодо формування фонаційно-базових навичок вокального інтонування; здатність розробляти методичні рекомендації за певною вокально-освітньою проблематикою.

Наступний компонент – фахово-діяльнісний – досліджувався за творчо-педагогічним критерієм за показниками: міра здатності до виявлення вокально-фонаційних недоліків студента і визначення способів їх вирішення; міра здатності до виявлення вокально-виконавських недоліків у втіленні художньо-образного змісту вокального репертуару і винаходу способів їх вирішення; міра готовності сприяти розкриттю виконавсько-сценічних потенцій студентів.

Зміст формувального експерименту спрямовувався на реалізацію обґрунтованих у попередніх розділах роботи педагогічних принципів, педагогічних умов і методів формування в майбутніх викладачів вокалу обґрунтованого комплексу творчих умінь, спроваджених за трьома етапами: організаційно-мотиваційним, творчо-формувальним і творчо-компетентнісним.

На організаційно-мотиваційному етапі було проаналізовано традиційні, а також сучасні та інноваційні методики формування творчих умінь та можливості їх впровадження відповідно до діючих ОПП і навчальних планів, сформульовано мету та обґрунтовано зміст експериментальної методики, доведено її сутність до викладачів, які брали участь в експериментальній роботі, здійснено констатувальну діагностику та узагальнено її результати, які стали базисом для проведення формувально-базового етапу експерименту, проведено настановні заняття з учасниками формувального експерименту

Головними на цьому етапі стали методи переконання, непрямого впливу, стимуляції художніх почуттів під час сприйняття вокальних творів; метод «зараження» художніми емоціями і натхненням, тренінги на релаксацію та емоційно-вольову саморегуляцію; релаксацію, саморегуляцію, свідоме концентрування творчої уваги.

На другому, творчо-формувальному етапі, головна увага приділялася формуванню в здобувачів здатності виявляти особливості прояву творчої індивідуальності співаків, досвіду диференційованого й цілісного аналізу незнайомих вокальних творів, спонукання до артистично-природного

поводження під час виконання творів і досягнення відповідності між характером художньо-образного змісту та виразністю співу, постави, жестів, міміки, погляду, включення в сценічно-імпровізаційне спілкування, а також формування навичок варіювання мелодії та вокальної імпровізації. Важливим способом удосконалення узагальнених знань і вмінь студентів слугувала організація вокально-освітнього процесу на засадах міждисциплінарної та внутрішньо-предметної координації змісту фахової освіти.

На третьому, творчо-компетентнісному етапі головним завданням було спрямування студентів на самостійну творчу діяльність. Його вирішення відбувалося в процесі постановки комплексу творчих завдань виконавсько-інтерпретаційного, науково-методичного й педагогічно-творчого спрямування. В їх числі – самостійна інтерпретація репертуару та визначення методів досягнення адекватної художньо-виконавської виразності; добір і розроблення вокально-інтонаційних вправ для роботи над конкретним твором; підготовка й демонстрація відео-презентацій і есе; сценічно-виконавська імпровізація; проведення фрагментів занять з вокалу та їх обговорення.

Результати порівняльного аналізу діагностичних даних констатувального і прикінцевого зрізів формувального експерименту, підтверджені методами математичної статистики, засвідчили ефективність запропонованої авторської методики з формування в майбутніх викладачів вокалу творчих умінь.

Наукова новизна дослідження полягає в тому, що вперше розкрито і науково обґрунтовано сутність феномену «творчі уміння майбутнього викладача вокалу» та його компонентну структуру в єдності мотиваційно-творчого, аналітико-герменевтичного, виконавсько-інтерпретаційного, науково-методичного, фахово-діяльнісного компонентів, розроблено методичну модель, яка включає в себе наукові підходи — особистісно-персоналізований, герменевтичний, праксеологічний, педагогічні принципи – студентоцентровано-творчого спрямування вокально-освітнього процесу;

особистісно-психологічної підтримки творчих проявів здобувачів; компенсаторно-індивідуального регулювання процесу формування творчих умінь; принцип емерджентності; свідомого дотримання настанов концепції «герменевтичного кола» у вокально-освітньому процесі; поетапного ускладнення систематизованих завдань герменевтичного спрямування; відповідності змісту формувально-творчого процесу вимогам сучасної практики викладання вокалу та його особистісно-прагматичної доцільності; міждисциплінарної координованості процесу формування різновекторних творчих умінь; педагогічні умови – забезпечення комфортно-творчого середовища у вокально-освітньому процесі; гармонізація інтуїтивно-цілісного та свідомо-алгоритмованого векторів опанування творчими вміннями майбутніх викладачів вокалу; актуалізація пропедевтично-апробаційної та педагогічно-практичної спрямованості процесу формування творчих умінь майбутніх викладачів вокалу.

Представлено критерії та показники оцінювання рівнів сформованості творчих умінь майбутніх викладачів вокалу.

Уточнено сутність поняття «творчий розвиток особистості», *удосконалено* теоретичну платформу вокальної освіти шляхом розроблення типології творчих умінь викладачів вокально-фахових дисциплін.

Подальшого розвитку набула методика підготовки викладачів вокалу до фахової діяльності.

Практичне значення результатів дослідження полягає в розробленні діагностувальної методики виявлення рівнів сформованості творчих умінь у майбутніх викладачів вокалу та представлених рівневих характеристиках сформованості в них творчих умінь; у доцільності застосування розробленого комплексу завдань формувально-творчого характеру в Курсі виконавської майстерності за фахом вокал, на заняттях з ансамблевого співу, на методиці викладання вокалу в закладах вищої педагогічної освіти, герменевтичному практикумі, практикумі виконавсько-педагогічної інтерпретації вокальних творів.

Пропонована методика може застосуватися в умовах підвищення кваліфікації викладачів вокалу та у процесі самоосвіти й самовдосконалення фахівців даного профілю різного кваліфікаційного рівня.

Ключові слова: викладач вокалу; творчі вміння; інтуїція, креативність, науково-методична творчість

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗДОБУВАЧА ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Статті у наукових фахових виданнях України

1. Пен Юй (2020). Типологія творчих умінь майбутніх учителів музики та педагогічні умови їх ефективного формування. *Науковий вісник Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського. Випуск 2 (131). Одеса, 174-178. DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2020-2-22>*
2. Пен Юй (2020). Творчі вміння викладача вокалу та методика діагностики рівнів їх сформованості в магістрантів педагогічного університету. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах № 72, Т.2., Запоріжжя, 91-95. DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2020-2-2>*
3. Кьон Н.Г, Пен Юй (2021). Methodological approaches to the formation of future vocal teachers' creative skills (Методологічні засади формування творчих умінь майбутніх викладачів вокалу). *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології: наук. журнал. Суми: Вид-во СумДПУ імені А. С. Макаренка, №4 (108), 418-427. DOI <https://doi.org/10.32840/1992-5786.2020.72-2.18>*

Стаття в зарубіжному науковому періодичному виданні

4. Peng Yu. (2021). Formation of creative skills of prospective voice instructors in the process of cognitive-interpretive activity. (Формування творчих умінь майбутніх викладачів вокалу в процесі пізнавально-інтерпретаційної діяльності). *Kelm knowledge • education • law • management nauka • oświata • pravo • zarządzanie № 3 (39) vol. 2. 10-15.*

Опубліковані праці апробаційного характеру

5. Кьон Н., Пен, Юй (2018). Впровадження інтегративного підходу в процес підготовки майбутніх вчителів музики до фахової діяльності. *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства: матеріали та тези IV Міжнародної конференції молодих учених та студентів.* (Одеса, 12-13 жовтня) ПНПУ імені К.Д.Ушинського 55-56.

6. Пен Юй, Лі Цзясінь (2019). Специфіка формування творчих навичок у майбутніх викладачів вокалу. *Музична та хореографічна освіта в контексті культурного розвитку суспільства. Матеріали і тези V Міжнародної конференції молодих учених та студентів* (Одеса 17-18 жовтня 2019 р.). Т.2. Одеса: ПНПУ імені К. Д. Ушинського, 60-63.

7. Пен Юй (2020). Специфіка формування в майбутніх учителів музичного мистецтва фахово-творчої компетентності в процесі вокальної підготовки. *Міжнародна науково-практична інтернет-конференція «Професійна компетентність учителя нової української школи: формування, розвиток та удосконалення».* (Тернопіль, 22 травня 2020 року). Тернопіль. 116-118.

SUMMARY

Yu Peng. Methods of forming creative abilities in future vocal teachers.
Manuscript Copyright.

Thesis for the Degree of Doctor of Philosophy in the speciality 014 Secondary education (Music art). State Institution “South-Ukrainian National Pedagogical university named after K. D. Ushynsky”, Odesa, 2022.

Summary content

The study presents a theoretical substantiation and proposes a new solution to the problem of forming creative abilities in future vocal teachers. The research actualizes the issue of the master degree students' ability to acquire creative abilities and apply them in future vocal and professional activity.

The aim of the research is to scientifically substantiate and experimentally test methods of forming creative abilities in future vocal teachers.

The object of the research is training future vocal teachers for professional activity.

The subject of the research is the methods of forming creative abilities of future vocal teachers in the course of obtaining higher musical and pedagogical education.

The first chapter of the work – “Theoretical principles of forming creative abilities in future vocal teachers” presents the analysis of the scientific and pedagogical literature aimed at determining the essence of the concept of “creative abilities” and the specifics of their manifestation in the arts, in particular – in training future vocal teachers for high school.

Generalization of the data of philosophy, general and musical psychology, art and pedagogical literature allowed to outline the types of creative manifestations of personality – intuitive and spontaneous, constructive and creative, ideal – spiritual and material – practical, as well as the originality of creative abilities in everyday, scientific and artistic spheres.

The essence of the concept of “creativity” was defined as a complex and multifaceted type of activity, the consequences of which are new material or spiritual values of general social or subject and personal significance; thus, it was emphasized

that the inclusion of the individual in creative activity affects both the formation of personal characteristics of the subject of creative activity, and their socio-cultural environment and, to some extent, the universal civilizational processes.

The essence of the concept of “creative abilities” was defined as the ability of the individual to successfully create new spiritual or material products in unique and original ways, based on fluent possession of knowledge and skills, creativity and flexibility of thinking combined with developed intuition, active imagination and fantasy.

The concept of “creative development of personality” was clarified as personality’s ability (longing, uncontrollable need) to constantly self-improve one’s properties and actions, based on the intention to invent their own, unique and original ways of working, openness to innovation and transformation processes, the ability to combine known or invent new solutions.

Particular attention is paid to the psychological nature of the creative process and the quality of its manifestation depending on the need-based, motivational and value orientations of the individual, such as his nervous system, temperament, psychic energy resources, intensity of spiritual life and inclusion in active and diverse forms of creative activity.

Attention was paid to clarifying the essence of the concepts: skills and abilities. It was emphasized that abilities implicitly, in the “removed form” contain skills and knowledge; instead, creative abilities are not limited to them and are manifested in the individual’s ability to apply them flexibly and variably, according to situational tasks and their own capabilities. Acquiring this ability means the transition of the subject to a higher level of mastery of accumulated knowledge and skills: their combination with active thinking and creative imagination contributes to the formation of generalized ideas, ideal images, mastering the ability to predict, plan professional activity, generate new ideas and ways to implement them.

The peculiarities of manifesting creativity in the activity of artistic type are conditioned by the specifics of art as a way of reflecting objective reality in the

sensory and intellectual consciousness of the individual and the unique artistic phenomena created by him, developed by artistic intuition.

The specifics of the vocal teacher's work dealing with artistic phenomena, the world of subjective feelings, experiences, ideas and a variety of practical actions of conditioned and reflexive, conscious and algorithmically formed nature were considered.

The specifics of manifesting creative abilities in the activity of future vocal teachers were outlined; they were characterized as students' ability to personally-perceived and varied interpretation of musical art phenomena, their performing and pedagogical interpretation, generation of own, scientifically substantiated vocal and practical ideas and their introduction into pedagogical reality and individual characteristics of participants in the educational process.

The structure of forming creative abilities of future vocal teachers in the unity of motivational and need-based, analytical and hermeneutical, performing and interpretive, scientific and methodical, experimental and practical components was substantiated.

The second chapter – “Theoretical and methodological support for the formation of creative abilities in future vocal teachers” substantiates the model of methods of forming creative abilities of future vocal teachers, which contains a justification of methodological approaches, pedagogical principles, pedagogical conditions and methods of forming creative abilities in future vocal teachers.

Individually-personalized, hermeneutic and praxeological approaches were defined as methodological approaches. The personalized approach was chosen taking into account that its implementation is aimed at forming the teacher's willingness to perceive his pupil as a person, to turn the learning process into a joint activity filled with artistic meaning to express his own individuality that allows to transfer to the pupils a part of the talent, to inspire them on a way of professional development and realization of the creative possibilities and achievement of recognition in a society. It was noted that the individually-personalized approach should be implemented on the basis of such principles as student-centred and

creative direction of the vocal and educational process; compensatory and individual regulation of the content and methods of forming creative skills of future vocal teachers; psychological support of the subjects of the educational process as creative individuals.

The choice of of hermeneutic approach as a methodological basis for the study was conditioned by the fact that one of the leading areas of future vocal teachers' creative abilities is the interpretation of the repertoire in various forms of professional activity – analytical and cognitive, vocal and interpretive, pedagogical and motivational.

An important principle of the hermeneutic approach is the principle of emergence, which is understood as a systematic manifestation of creative synergy of participants in the vocal and educational process, resulting in new, higher results in training students for future professional activity. It was emphasized that this effect in the artistic and creative process arises due to the constant creative and exploratory dialogue of both participants in the educational process, “emotional infection” and joint creative inspiration, which become a source of bright emotional and artistic manifestations of the future specialist, the rise of his imagination, the formation of artistic associations and the generation of ideal musical and figurative representations as a standard in the implementation of creative abilities in the vocal and performing outcome.

The principle of awareness and implementation of the laws of the “hermeneutic circle” was also distinguished; it should direct the teacher's attention to the formation in undergraduate vocalists of the need to constantly deepen their understanding of the artistic meaning of vocal work, improving skills of holistic and differentiated and selective analysis, constant understanding and enrichment of personal and unique invariant interpretation of their repertoire, invention of their own artistic and performing, pedagogical and motivational, verbal and educational practice.

The praxeological approach, from the point of view of research tasks, allows to direct the teacher's attention to future specialists' application and mastering of

methods and technologies of independent search and creative activity, acquisition of ability to design, self-organize their professional training and improve creative abilities throughout their life.

The principles of implementing the guiding ideas of the praxeological approach were determined as follows: compliance of the content of the formative and creative process with the needs and requirements of modern vocal teaching practice; the principle of hierarchical and step-by-step complication of tasks aimed at the formation of creative abilities at the reproductive and basic, independent and initiative, creative and productive levels of manifestation.

The chapter substantiates the pedagogical conditions for forming creative abilities in future vocal teachers, namely: providing a comfortable and creative environment in the vocal and educational process; harmonization of intuitively holistic and consciously algorithmic vectors of mastering creative abilities by future vocal teachers; actualization of propaedeutic and approbation, pedagogical and practical orientation of the process of forming creative abilities in future vocal teachers.

Providing a comfortable and creative environment in the vocal and educational process is associated with compliance with the content, forms and methods of vocal education goals, adherence to the style of communication and teaching, conducive for the comprehensive development of artistic abilities and personal qualities of future specialists, formation in them of the orientation to independent search for potential opportunities and psychological readiness to master the variety of forms of creative activity required by the vocal teacher.

In order to ensure purposeful harmonization of intuitively holistic and consciously algorithmic vectors of future vocal teachers' mastering of the creative abilities (second pedagogical condition), the commonalities and differences in similar concepts of creativity and creative intuition were identified, the ratio of logical and intuitive in creative activity was analyzed and the ways of achieving their integration and parity in the activity of a high school vocal teacher were considered.

In the substantiation of the third pedagogical condition it was taken into account that the readiness to prevent pedagogical mistakes, that is to their propaedeutics, allows to avoid typical for beginning teachers shortcomings in the vocal development of students. It was noted that the acquisition of propaedeutic competence requires a significant amount of fundamental, generalized professional knowledge, analysis of common mistakes for many novice teachers, the formation of pedagogical and reflexive consciousness, the ability to self-analysis and awareness of their own “vocal and phonational” sense as an important basis for establishing the degree of expediency / harmfulness of the applied innovative techniques and methods of forming singing skills.

The third chapter of the work – “Experimental work on forming creative abilities in future vocal teachers” presents the criterion and diagnostic apparatus. To measure the levels of formation of creative abilities according to the need-based and motivational component, the mobilization and creative criterion was chosen with the indicators: the degree of motivation for active self-improvement of personal and creative qualities; measure of activity and intensity of creative initiative; the degree of formation of the need for inclusion in various types of creative activity.

The second criterion – cognitive and exploratory – allowed to determine the levels of formation of analytical and hermeneutic component in master students by the indicators: the degree of awareness in the field of historical and stylistic development of music and vocal art; degree of mastering the skills of holistic and differentiated analysis of vocal works; the degree of awareness of the causal links between artistic and figurative content and ways of its vocal and performing reproduction.

The levels of formation of students’ creative abilities in the performance and interpretative component were determined by the performing and creative criterion with the indicators: the degree of ability to develop an interpretive concept of an unfamiliar vocal work; degree of readiness for varied performing interpretation of a vocal work; degree of mastery of vocal-productive forms of activity.

The methodological and creative criterion with the following indicators was chosen as a criterion for assessing the levels of formation of the scientific and methodological component of creative abilities: ability to adapt and apply innovative technologies in the field of vocal education; ability to hypothesize the formation of basic phonation skills of vocal intoning; ability to develop methodological recommendations on certain vocal and educational issues.

The following component – professional and activity-based – was studied by the creative and competence criteria and the indicators: the degree of ability to identify vocal and phonation deficiencies of the student and determine ways to solve them; the degree of ability to identify vocal and performing shortcomings in the embodiment of artistic and figurative content of the vocal repertoire and the invention of ways to solve them; a degree of readiness to promote the discovery of performing and stage potentials of students.

The content of the formative experiment was aimed at implementing the pedagogical principles, pedagogical conditions and methods of forming in future vocal teachers of the grounded complex of creative abilities, implemented in three stages: organizational and motivational, formative and basic, creative and productive.

At the organizational and motivational stage the author analyzed traditional, modern and innovative methods of forming creative abilities and the possibility of their implementation in accordance with current educational programs and curricula; set the aim and content of experimental methods, explained their essence to teachers who participated in experimental work, carried out the summative diagnostics and generalized its results which became a basis for carrying out a formative and basic stage of the experiment.

The main methods of work with the participants of the formative experiment were persuasion, indirect influence, stimulation of artistic feelings during the perception of vocal works; the method of “infection” with artistic emotions and inspiration, training on emotional and volitional self-regulation; relaxation, self-regulation, conscious concentration of creative attention.

At the second, *formative and basic stage*, the main attention was paid to the formation of students' *ability to identify features of creative individuality* of singers, *experience of differentiated and holistic analysis of unfamiliar vocal works*, mastering the methods of diagnosing and self-monitoring, motivation and artistic performance, encouraging artistic and natural behavior during the performance of works and achieving correspondence between the nature of artistic content and expressiveness of singing, posture, gestures, facial expressions, looks, inclusion in stage-improvisational communication, as well as skills of varying melody and vocal improvisation. An important way to improve the generalized knowledge and skills of students was the organization of the vocal and educational process on the basis of interdisciplinary and intra-subject coordination.

At the third, *creative and resultative stage*, the main task was to direct students to independent creative activity. Its solution took place in the process of setting a complex of creative tasks of performing and interpretive, scientific and methodical, creative and pedagogical direction and activity. Among them there are: independent interpretation of the repertoire and *determination of methods of achieving adequate artistic and performing expression*; selection and development of vocal and intonation exercises to work on a specific piece of music; preparation and demonstration of video presentations and essays; stage and performance improvisation; vocal and creative competitions.

The results of the comparative analysis of diagnostic data of the summative and final sections of the formative experiment, confirmed by the methods of mathematical statistics, testified to the effectiveness of the proposed author's methods by Peng Yu on forming future teachers' vocal creative abilities.

The scientific novelty of the research is that for the first time the essence of the phenomenon "creative abilities of the future vocal teacher" and its component structure in the unity of need-based and motivational, analytical and hermeneutic, performing and interpretative, scientific and methodical, professional and activity-oriented components was substantiated; the methodical model was developed, it included scientific approaches – individually-personalized, hermeneutic,

praxeological, pedagogical principles – the principles of student-centered and creative direction of the vocal and educational process; compensatory and individual regulation of the content and methods of forming the creative abilities of future vocal teachers; psychological support of the subjects of the educational process as creative individuals; compliance of the content of the formative and creative process with the practical needs and requirements of modern vocal teaching practice; principles of emergence; system diversity of creative tasks; hierarchical-stepwise complication of tasks for the formation of creative abilities in the reproductive and basic, independent and initiative, creative and productive direction; pedagogical conditions were determined – providing a comfortable and creative environment in the vocal and educational process; harmonization of intuitively holistic and consciously algorithmic vectors of mastering the creative abilities by future vocal teachers; actualization of propaedeutic and approbation, pedagogical and practical orientation of the process of forming creative skills of future vocal teachers.

The criteria and indicators for assessing the levels of formation of future vocal teachers' creative abilities are presented.

The essence of the concepts of “creative development of personality” is *specified*, the theoretical platform of vocal education is *improved* by developing the typology of creative skills of teachers of vocal and professional disciplines.

The methods of training vocal teachers for professional activity were further developed.

The practical significance of the research results lies in the development of diagnostic methods for identifying the levels of formation of creative abilities in future vocal teachers and the presented level characteristics of the formation of creative abilities in them; in the expediency of applying the developed set of tasks of formative and creative nature in the Course of performing mastery in vocal specialities, in classes on ensemble singing, the methods of teaching vocal in higher pedagogical education, in hermeneutic workshop, workshop on performing and pedagogical interpretation of vocal works.

The proposed methods can be applied in the conditions of professional development of vocal teachers and in the process of self-education and self-improvement of specialists of this profile at different qualification levels.

Key words: vocal teacher; creative abilities; intuition, creativity, scientific and methodological creativity

LIST OF AUTHOR'S PUBLICATIONS

Articles in professional scientific journals of Ukraine

1. Yu Peng (2020). Tvorchi uminnia vykladacha vokalu ta metodyka diahnostyky rivniv ikh sformovanosti v mahistrantiv pedahohichnoho universytetu [Creative abilities of a vocal teacher and methods of diagnosing the levels of their formation in Master students of the Pedagogical University]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh – Pedagogy of creative personality formation in high and secondary schools*, 72, Vol. 2, 91-95. DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2020-2-2> [in Ukrainian].
2. Yu Peng (2020). Typolohiia tvorchykh umin maibutnikh uchyteliv muzyky ta pedahohichni umovy yikh efektyvnoho formuvannia [Typology of creative abilities of future music teachers and pedagogical conditions of their effective formation]. *Naukovyi visnyk Pivdenoukrajinskoho natsionalnoho pedahohichnoho universytetu imeni K. D. Ushynskoho – Scientific Bulletin of the South Ukrainian National Pedagogical University named after K. D. Ushynsky*, 2 (131), 174-178. DOI: <https://doi.org/10.24195/2617-6688-2020-2-22> [in Ukrainian].
3. Koehn Natalya, Yu Peng (2021). Methodological approaches to the formation of future vocal teachers' creative skills. *Pedahohichni nauky: teoriia, istoriia, innovatsiini tekhnolohii - Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 4 (108), 418-427 [in English].

Articles in scientific foreign journals

4. Yu Peng (2021). Formation of creative skills of prospective voice instructors in the process of cognitive-interpretive activity. *Kelm knowledge • education • law • management nauka • oświata • pravo • zarządzanie*, 3 (39) vol. 2, 10-15.

Research works of the approbation character

5. Koehn, N. & Yu, Peng (2018). Vprovadzhenia intehratyvnoho pidkhodu v protses pidhotovky maibutnikh vchyteliv muzyky do fakhovoi diialnosti [Introduction of an integrative approach in the process of preparing future music teachers for professional activities]. *Muzychna ta khoreohrafichna osvita v konteksti kulturnoho rozvytku suspilstva: materialy ta tezy IV Mizhnarodnoi konferentsii molodykh uchenykh ta studentiv – Music and choreographic education in the context of cultural development of society: materials and theses of the IV International Conference of Young Scientists and Students, (Odesa, October 12-13, 2018), 55-56.* [in Ukrainian].

6. Yu, Peng & Li, Tsziasin (2019). Spetsyfika formuvannia tvorchykh navychok u maibutnikh vykladachiv vokalu [The specifics of the formation of creative skills in future vocal teachers]. *Muzychna ta khoreohrafichna osvita v konteksti kulturnoho rozvytku suspilstva. Materialy i tezy V Mizhnarodnoi konferentsii molodykh uchenykh ta studentiv – Music and choreographic education in the context of cultural development of society. Materials and theses of the V International Conference of Young Scientists and Students (Odesa, October 17-18, 2019), (vol. 2), 60-63* [in Ukrainian].

7. Yu, Peng (2020). Spetsyfika formuvannia v maibutnikh uchyteliv muzychnoho mystetstva fakhovo-tvorchoi kompetentnosti v protsesi vokalnoi pidhotovky [The specifics of the formation of future music teachers' professional and creative competence in the process of vocal training]. *Mizhnarodna naukovo-praktychna internet-konferentsiia «Profesiina kompetentnist uchytelia novoi ukrainskoi shkoly:*

formuvannia, rozvytok ta udoskonalennia», 22 travnia 2020 roku – International scientific and practical Internet conference “Professional competence of teachers of the new Ukrainian school: formation, development and improvement”. (Ternopil, May 22, 2020), 116-118 [in Ukrainian].